

Film spojuje

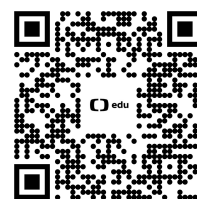
Metodika pro učitele

Seriál *Generace: Nika* přináší jedno silné poselství: agrese, válečná síla ani boj by neměly umlčet lidství, pospolitost, dospívání ani radostné okamžiky. Toto poselství jsme se pokusili převést do srozumitelných úkolů týkajících se filmové výchovy pro české teenagery.

Cílovou skupinou jsou žáci vyšších ročníků základních škol a gymnázií. Metodika se zaměřuje na téma společného zážitku, který může filmová tvorba přinést. Kromě hotových krátkých filmů z workshopů pro mladé Ukrajince žijící blízko válečné fronty je v seriálu patrné, že tvůrci chtěli jejich každodenní život obohatit a nabídnout jim prostor pro tvořivost a spolupráci. Film tohle dokáže kdekoliv – bez ohledu na válečný stav –, protože stojí na týmové práci.

Tato metodika a pracovní list pomáhají prostřednictvím filmových profesí rozvíjet sebeuvědomění, vlastní dovednosti a schopnosti. Jejich cílem je vytvořit ze žáků filmový štáb, který si vyzkouší společnou práci a koordinaci. Záleží na učiteli, kam až chce své žáky dovést – zda zůstane u aktivit na papíře, nebo vytvoří skutečný tým, který něco natočí a společně výsledek svého snažení oslaví při premiérovém večeru.

Filmová tvorba je především zážitek, který může dospívající formovat a rozvíjet. Cílem není vytvářet profesionální filmy, ale hrát si, prožívat, tvořit a zážitky reflektovat.

Videa:

[8/10 Všichni – Generace: Nika](#)

[9/10 Pračka mezi světy – Generace: Nika](#)

[10/10 Útok zmutovaných melounů – Generace: Nika](#)

O projektu GENERACE: NIKA

Projekt propojuje film, osobní příběhy a společné prožívání v době, kdy realita války zasahuje do každodennosti dětí i dospělých. Čeští filmaři se společně s místními umělci věnují mladým lidem z Charkova a Chersonu, kteří žijí v zemi zmítané válkou. Ukrajinští teenageři jsou ve velice těžké situaci, a i přesto mají sílu všemu čelit, zkrátka žít.

Prostřednictvím filmu jim český štáb dává prostor vyprávět to, co by jinak zůstalo neviditelné. Společné natáčení i sledování filmu vytváří bezpečný rámec, kde lze sdílet, ulevit si, zasmát se i být spolu. Film tu funguje jako most: spojuje různé kultury, zkušenosti i emoce a umožňuje na chvíli vystoupit z tíhy reality. Společný zážitek pomáhá dětem i dospělým znovu cítit sounáležitost a sílu komunity, i když svět kolem není jednoduchý.

Pracovní list

1. aktivita: Sledování videa a následná práce s pracovním listem

Pracovní list *Film spojuje* pracuje s hned třemi závěrečnými díly dokusérie *Generace: Nika*. Jeden díl trvá cca 15 minut, a proto by první dvouhodina měla být věnována sledování videí. Je zapotřebí uvést celou sérii do kontextu a vysvětlit, co je obsahem předchozích dílů. Na závěr bloku nechte čas na společné vyhodnocení a diskuzi. Reflexe videí je podstatnou součástí učení.

Doporučujeme 3. a 4. aktivitu pracovního listu zadat jako individuální přípravu. V další hodině můžete pracovní listy společně reflektovat a věnovat se skupinovým aktivitám.

Časová dotace: 3 vyučovací hodiny pro okruh *Film spojuje*

V případě použití celého dokuseriálu se vám nabízí až 8 vyučovacích jednotek. K celé sérii totiž patří ještě úvodní okruh *Zprostředkování obrazem a zvukem* a druhý okruh *Workshopy*. Související okruhy mají vlastní metodiky a pracovní listy.

Celý projekt je tedy vhodný jako dvouměsíční plán do jednotlivých hodin jednou týdně, případně jako projektová výuka.

Tip do výuky:

Pracovní list může sloužit jako prezentace, vodící linie vaší společné práce v hodině. Jednotlivé úkoly mohou žáci vyplňovat na úplně obyčejný papír.

RVP výstupy k jednotlivým listům:

[UAK-VFV-002-ZV9-007](#)

Komunikuje o uměleckých dílech minulosti a současnosti i o běžné vizuální a audiovizuální produkci s použitím oborových pojmů.

[UAK-HTD-001-ZV9-004](#)

Využívá postupy a prostředky divadla k vlastní tvorbě, prozkoumávání témat, mezilidských vztahů a situací, poznávání sebe sama.

2. aktivita: Příprava do hodiny na motivy hesla „Film spojuje“

Zážitková aktivita: „ŠTÁB POD TLAKEM“

Předmět: výtvarná a filmová výchova

Věková skupina: 11–15 let

Časová dotace: 45–60 min

Skupina: 6–12 osob

Prostředí: indoor i outdoor

Pomůcky: smartphone, papíry, tužky, stopky, nůžky, lepící páska, koště do týmu

Cíl: Žák se stane členem štábu, s ostatními se domluví na rozložení štábu a zkusí si v něm fungovat za nejistých podmínek. Cílem je uvědomění si vlastních silných stránek a přirozené role.

Úkol může také rozvíjet: komunikaci a spolupráci, zkušenost s improvizací, zážitek z tvorby a humoru

RVP:

[UAK-VFV-001-ZV9-003](#)

Užívá a kombinuje prostředky filmu s důrazem na vyprávění pomocí pohyblivého obrazu.

1) Úvod – Sebehodnocení rolí (10–15 min)

Cíl: připravit půdu pro rozdělení rolí, aktivovat sebereflexi

Postup:

1. Použijte pracovní list s přehledem filmových rolí (režisér, kameraman, herec, zvukař, runner, produkční). Můžete rovnou použít klíč nebo přílohu zde pod textem.
2. Nechejte žáky vypracovat 5. úkol z pracovního listu.

- a. Účastníci zakroužkují schopnosti a rysy, které na ně sedí.
- b. Vyberou 2 role, které by jim seděly, a 1 roli, která je jim nejvzdálenější.
- c. Krátká diskuze ve dvojicích na téma: „Proč zrovna tyto role?“

Tip lektora:

- Řiďte tempo aktivity, ať se nerozmělní v dlouhou debatu.
- Vysvětlíte, že nejde o „správně/špatně“, ale o rychlé rozhodování na základě intuice.

2) Rozdělení štábu pod časovým tlakem (5 min)

Cíl: vyzkoušet si rozhodování pod časovým tlakem

Základní úkoly filmových rolí ve hře:

- Režisér musí o všem vědět a rozhodnout.
- Kameraman drží mobil.
- Herec/herci hrají.
- Zvukař drží koště tak, aby bylo blízko herců, ale nebylo vidět ve scéně.
- Runner dělá klapku a vše, co řekne režisér.
- Produkční zajišťuje pitnou vodu všem hráčům, hlídá rekvizity.

Postup:

1. Dejte skupině 5 minut, aby si sama rozdělila role, seznamte je s povinnými úkoly.
2. Ujistěte se, že jsou všechny role obsazené.
3. Ujistěte se, že každý ve skupině má jen jednu roli. Pokud se žáci nedohodnou, proveďte náhodné přidělení (kostka, lístečky).

Co sledujete (tyto momenty využijete v reflexi):

Kdo se ujme vedení? Kdo ustoupí? Kdo argumentuje? Kdo mlčí a čeká? Kdo řeší konflikty a vzniklé problémy?

3) Hlavní aktivita: „Natoč scénu bez scénáře“ (20–30 min)

Cíl: zažít chaos, tlak, improvizaci a spolupráci

Zadání pro skupinu:

„Máte 20 minut na to, abyste vymysleli, připravili a natočili krátkou scénu (30–60 sekund). Nemáte scénář. Vymyslete ho na místě. Natáčejte na mobil.“

Pravidla:

- Režisér určí, kdy se záběr začíná natáčet a kdy končí.
- Každý musí plnit svou roli.
- Natáčení se nesmí zastavit kvůli drobným chybám – improvizujte. To znamená: točím takzvaně na první dobrou, nevypínám natáčení při nezdaru.

Komplikace (zadává vyučující)

Každých **5 minut** přidejte jednu komplikaci. Vyberte 3–4 podle energie skupiny:

- Herec nesmí mluvit.
- Kameraman snímá záběr zdola nahoru, z takzvané žabí perspektivy.
- Zvukař řeší vybitý ZOOM rekordér. (Musí srolovat 8 papírků a přilepit je na koště.)
- Runner dostane 3 úkoly najednou (vymyslete si je předem, například zvednout telefon režisérově matce, nastříhat proužky papíru a sehnat lepicí pásku).
- Produkční musí změnit lokaci (místo natáčení).
- Režisér nesmí používat ukazování rukou.

Tip lektora:

Komplikace dávkujte tak, aby byly **zábavné, ale ne destruktivní**. Cílem je *prožitek*, ne frustrace.

4) Premiéra (3–5 min)

Skupina si pustí natočenou scénu. Smích je vítaný, uvolní atmosféru před reflexí.

5) Závěrečná reflexe (10–20 min)

Reflexe je klíčová, propojuje zážitek s osobním růstem.

Otázky pro celou skupinu:

- Jak jste si role rozdělili? Co rozhodovalo?
- Kdo se přirozeně ujal vedení?
- Jak jste reagovali na komplikace?
- Co vás překvapilo na sobě nebo ostatních?
- Jak se projevily vaše silné stránky?
- Jaké role vám sedí v životě mimo film?

Individuální zápis (každý doplní do svého listu):

Co jsem o sobě zjistil/a? Jakou roli bych si chtěl/a příště vyzkoušet? Co bych udělal/a jinak?

Role lektora: Hlídá čas, dává komplikace, sleduje dynamiku skupiny, zajišťuje bezpečné prostředí, vede reflexi tak, aby byla hluboká, ale ne nepříjemná.

Možné modifikace:

Pro velké skupiny: Vytvořte 2–3 štáby, soutěžte o „nejlepší scénu“.

Pro menší skupiny: Jedna osoba může mít více některých rolí.

Pro pokročilé: Přidejte omezení typu „žánr“, „povinný předmět“, „povinná věta“.

Materiál k tisku:

Pozice	Co musí umět (základ)	Praktické dovednosti	Jaký by měl být (naturel)
Režisér	vést lidi, chápat příběh, rozhodovat	mluvit jasně, vysvětlit hercům, co chce, řešit problémy	sebevědomý, empatický, klidný, rozhodný
Kameraman	vnímat světlo, kompozici a pohyb	ovládat kameru, nastavit světlo, spolupracovat s režisérem	precizní, trpělivý, kreativní, pozorný
Herec	pracovat s hlasem, tělem a emocemi	improvizovat, poslouchat režiséra, opakovat akce stejně	otevřený, odvážný, citlivý, sebereflexivní
Zvukař	slyšet detaily, rozumět mikrofonům	držet boom, hlídat čistý zvuk, řešit ruchy	soustředěný, tichý, pečlivý, systematický
Runner	rychle reagovat, orientovat se na place	pomáhat se vším, komunikovat, být spolehlivý	energický, flexibilní, ochotný učit se, pokorný
Produkční	organizovat lidi, čas a prostor	plánovat natáčení, domlouvat věci, řešit krizovky	praktický, odolný vůči stresu, komunikativní, informovaný